

Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Hayat Boyu Öğrenme Çerçevesinde Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Emine ARUĞASLAN¹

Hanife ÇİVRİL²

Özet

Bu çalışmada önlisans eğitimlerinin tamamını uzaktan eğitim yöntemi ile alan öğrencilerin mevcut uzaktan eğitim deneyimleri göz önünde bulundurularak hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın çalışma grubu, bir devlet üniversitesinde 2021-2022 eğitim-öğretim akademik yılında bahar döneminde önlisans uzaktan eğitim programlarına kayıtlı olan uzaktan eğitim öğrencilerinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Hayat Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmaya 102 uzaktan eğitim öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik geliştirdikleri tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir. Çalışmada ayrıca, uzaktan eğitim öğrencilerinin hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet, yaş, medeni durum ve çalışma durumu açısından farklılıkların anlamlı olup olmadığı incelenmiştir. Ölçeğin tamamında ve Tercih ve Öğreticilik alt boyutlarında sadece yaşa göre anlamlı farklılık olduğu ve bu farklılaşmaların 23 yaş ve üzeri öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Hayat boyu öğrenme
Açık ve uzaktan öğrenme
Uzaktan Eğitim
Tutum

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 05.08.2022

Kabul Tarihi: 24.10.2022

Elektronik Yayın Tarihi: 29.12.2022

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1158390

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, eminearugaslan@isparta.edu.tr, 0000-0002-8153-9117

² Dr. Öğr. Üyesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, hanifecivril@isparta.edu.tr, 0000-0003-2925-3688

Investigation of distance education students' attitudes towards distance education in the framework of lifelong learning

Abstract

In this study, it is aimed to examine the attitudes of distance education students towards distance education within the framework of lifelong learning. In the study, the survey model, which is one of the quantitative research methods, was used. The study group of the study consists of distance education students enrolled in associate degree distance education programs in the spring semester of the 2021-2022 academic year at a state university. Distance Education Attitude Scale in Lifelong Learning was used as a data collection tool. 102 distance education students participated in the study. The results of the study show that students' attitudes towards distance education within the framework of lifelong learning are positive. The results of the study revealed that students' attitudes towards distance education within the framework of lifelong learning were positive. In the study, it was also examined whether there were significant differences in the attitudes of distance education students towards distance education within the framework of lifelong learning in terms of gender, age, marital status and working status. It was observed that there was only a significant difference according to age in the whole scale and in the sub-dimensions of Preference and Teaching, and these differences were in favor of students aged 23 and over.

Keywords

Lifelong Learning
Open and Distance Learning
Distance Education
Attitude

About Article

Sending Date: 05.08.2022
Acceptance Date: 24.10.2022
Electronic Issue Date: 29.12.2022

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1158390

GİRİŞ

Hayat boyu öğrenme, insanların belirli bir alandaki bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirmek için yaşamları boyunca gerçekleştirdikleri öğrenme olarak tanımlanabilir. Günümüz bilgi toplumunun iş dünyasında değişen taleplerin karşılanabilmesi için çalışanların yüksek kalitede üretkenlik ve verimliliği sürdürmek için bilgi ve becerilerini güncellemeleri gerekmektedir. Dolayısıyla mesleki gelişim talepleri de sürekli artmaktadır (Inoue, 2007). Bunun yanı sıra hayat boyu öğrenme yalnızca çalışan kesime yönelik olarak düşünülmemelidir. Hayat boyu öğrenme çocukluktan itibaren genç-yaşlı, çalışan-çalışmayan, evli-bekâr gözetmeksizin bireylerin öğrenim düzeyinin yükseltilmesini sağlayan bir süreçtir (Eurydice, 2000). Hayat boyu öğrenme, örgün eğitim sisteminin içinde veya dışında gerçekleşen bütün öğrenmeleri kapsamaktadır. Özellikle yükseköğretim kurumlarının hayat boyu öğrenme sisteminin geliştirilmesine ve uygulanmasına yardımcı olmada önemli bir rolü ve misyonu olduğu söylenebilir (Inoue, 2007).

Yükseköğretim kurumlarında açılan örgün önlisans, lisans ve lisansüstü programlara, geleneksel yaş aralığında bulunan öğrencilerin yanı sıra yetişkin öğrencilerin de öğrenim gördükleri bilinmektedir. Ancak yetişkin öğrenciler eğitimleri esnasında ev-iş sorumlulukları, derslere devam zorunluluğunun olması, zaman kısıtlarının bulunması gibi çeşitli engellerle

karşılaşabilmektedir (Aruğaslan ve Uysal, 2021). Bu nedenle yetişkinlerin daha fazla esneklik ve erişilebilirlik sunan sistemlere ihtiyaç duydukları söylenebilir. Ayrıca yeni nesil öğrenenlerin de beklenti ve gereksinimleri değişmekte ve eğitim sistemlerinin daha esnek yapıda olması noktasında talepleri bulunmaktadır (Kışla, 2016). Açık ve uzaktan öğrenme tam da bu noktada ön plana çıkmaktadır. Açık ve uzaktan öğrenme, zaman ve mekân engelini ortadan kaldırarak esnek ve erişilebilir bir eğitim sağlayan ve geçmişten günümüze teknolojik olarak sürekli gelişen bir eğitim sistemidir. Günümüzdeki bilgi ve iletişim teknolojileri, açık ve uzaktan öğrenmenin giderek daha fazla yaygınlaşmasının ve tercih edilmesinin önünü açmıştır. Yükseköğretim kurumlarında da açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik hizmetler sunulmaktadır. Dolayısıyla açık ve uzaktan öğrenmenin, her yaşta bireyin öğrenme sürecinde sağladığı esneklik ve erişilebilirlik sayesinde sürekli eğitim ve hayat boyu öğrenme için önemli fırsatlar sunduğu söylenebilir.

Bireylerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, onların uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmaları noktasında önemli bilgiler sağlamaktadır (Aykiş, 2021). Bu yüzden öğrencilerin tutumlarının incelenmesi önemlidir. Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını inceleyen çok sayıda çalışma olduğu görülmüştür (Alharthi, 2020; Drennan, Kennedy ve Pisarski, 2005; Sarıkaya ve Şakiroğlu, 2021; Yenilmez, Balbağ ve Turgut, 2017). Bu çalışmalarda öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu veya olumsuz yönde bulunması yapılan çalışmaların bağlamına göre değişmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmaların çoğunlukla pandemi sürecinde zorunlu olarak geçilen uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik araştırmalar olduğu saptanmıştır (Benhima, 2021; Kaban, 2021; Karaca ve İklim, 2021; Marjerison, Rahman ve Li, 2020; Öneri Uzun, Çakıcı Eş ve Evram, 2020; Yakar ve Yıldırım Yakar, 2021). Alanyazında hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını inceleyen çalışmaların olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada eğitimlerinin tamamını uzaktan eğitim yöntemi ile alan öğrencilerin mevcut uzaktan eğitim deneyimleri göz önünde bulundurularak hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorusuna cevap aranmıştır:

1. Hayat boyu öğrenme bağlamında uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, medeni durum ve çalışma durumu) göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, önceden ya da halen var olan bir durumu betimlemek için kullanılan bir araştırma modelidir (Karasar, 2013). Tarama modeli ile uzaktan eğitim öğrencilerinin hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, bir devlet üniversitesinde 2021-2022 eğitim-öğretim akademik yılında bahar döneminde önlisans uzaktan eğitim programlarına kayıtlı olan uzaktan eğitim öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmaya, toplam 102 uzaktan eğitim öğrencisi

katılmıştır. Tablo 1’de çalışmaya katılan öğrencilerinin demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	63	61,8
	Erkek	39	38,2
	Toplam	102	100,0
Yaş	18-22 yaş	58	56,9
	23 yaş ve üzeri	44	43,1
	Toplam	102	100,0
Medeni Durumu	Bekar	86	84,3
	Evli	16	15,7
	Toplam	102	100,0
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	41	40,2
	Çalışmıyorum	61	59,8
	Toplam	102	100,0

Toplamda 102 öğrencinin katıldığı çalışmada katılımcı profilleri incelendiğinde %61,8’inin kadın, %56,9’unun 18-22 yaş aralığında, % 84,3’ünün bekar ve %59,8’inin herhangi bir işte çalışmadığı görülmüştür. Katılımcıların yaşları 18-40 yaş arasında değişmekte olup katılımcıların yaş ortalaması 23,44 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak Aykış (2021) tarafından geliştirilen “Hayat Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5’li Likert yapıya sahip olup toplamda 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte maddelerinin seçenekleri “1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. İlgili ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine dair yapılan analizler sonucunda Cronbach Alpha değeri .946; KMO değeri ise .944 olarak bulunmuştur. Ayrıca veri toplama aracında uzaktan eğitim öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik maddeler de bulunmaktadır. Ölçeğin ve ölçeğe ait alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları Tablo 2’de görüldüğü gibi 0,70’ten büyüktür. Bu değerlerin ölçeklerin içsel güvenilirlikleri için kabul edilen sınırlar içerisinde olduğu görülmüştür (Büyüköztürk, 2008).

Tablo 2. Ölçeğin Cronbach Alfa Değerleri

Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach’s Alpha
Tercih	3	0,883
Öğreticilik	6	0,846
Karşılaştırma	9	0,804
Katılım	4	0,945
Ölçeğin Tamamı	22	0,948

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verileri, çevrimiçi veri toplama araçlarından olan Google Form ile 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi içerisinde uzaktan eğitime kayıtlı önlisans öğrencilerinden toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve bağımsız gruplar arası t-testi

yöntemleri kullanılmıştır. Veriler normal dağıldığı için analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Etik Kurul

Verilerin toplanması için araştırmanın yapıldığı kurumun Etik Kurul Başkanlığından, 24.05.2022 tarih ve 107/03 sayılı etik kurul kararı ile gerekli izinler alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorusu temel alınarak, toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Öğrencilerin Hayat Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitim Tutumları ölçeğinde yer alan alt boyutlara (tercih, öğreticilik, karşılaştırma, katılım) ve ölçeğin tamamına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeğe Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	\bar{x}	SS
Tercih	102	3,869	1,259
Öğreticilik	102	3,724	1,034
Karşılaştırma	102	3,516	,856
Katılım	102	3,804	1,270
Ölçeğin Tamamı	102	3,673	,949

Öğrencilerin aldıkları puan ortalamasının Tercih alt boyutunda 3,869, Öğreticilik alt boyutunda 3,724, Karşılaştırma alt boyutunda 3,516, Katılım alt boyutunda 3,804 ve ölçeğin tamamında ise 3,673 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Hayat Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitim Tutumları ölçeğinden elde ettikleri puan ortalamalarının "Katılıyorum" düzeyinde olduğu söylenebilir. Bu durum uzaktan eğitim öğrencilerinin, hayat boyu öğrenme anlayışı içerisinde uzaktan eğitime karşı tutumlarının olumlu olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan uzaktan eğitim öğrencilerinin hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitime yönelik tutumlarının demografik özelliklerine (cinsiyete, yaşa, medeni duruma, çalışma durumuna) göre karşılaştırılması amacıyla gruplar arası t-testi analizi yapılmıştır. Uzaktan eğitim öğrencilerinin cinsiyete göre hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan t-testi analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t testi	
					t	p
Ölçeğin Tamamı	Kadın	63	3,661	0,903	-,168	,867
	Erkek	39	3,694	1,032		
Tercih	Kadın	63	3,831	1,164	-,392	,696
	Erkek	39	3,932	1,415		
Öğreticilik	Kadın	63	3,738	0,990	,176	,861
	Erkek	39	3,701	1,114		
Karşılaştırma	Kadın	63	3,489	0,837	-,415	,679
	Erkek	39	3,561	0,897		
Katılım	Kadın	63	3,806	1,169	,016	,987
	Erkek	39	3,801	1,435		

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde cinsiyete göre öğrencilerin tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı ($p > .05$), kadın ve erkek öğrencilerin hayat boyu öğrenme bağlamında uzaktan eğitime karşı tutumlarının benzer olduğu sonucuna ulaşılabılır. Uzaktan eğitim öğrencilerinin yaşa göre hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan t-testi analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Yaşa Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	SS	t testi	
					t	p
Ölçeğin Tamamı	18-22 yaş	58	3,499	0,938	-2,165	,033*
	23 yaş ve üzeri	44	3,903	0,925		
Tercih	18-22 yaş	58	3,609	1,280	-2,453	,016*
	23 yaş ve üzeri	44	4,212	1,159		
Öğreticilik	18-22 yaş	58	3,523	1,032	-2,300	,024*
	23 yaş ve üzeri	44	3,989	0,987		
Karşılaştırma	18-22 yaş	58	3,399	0,809	-1,609	,111
	23 yaş ve üzeri	44	3,672	0,901		
Katılım	18-22 yaş	58	3,608	1,309	-1,811	,073
	23 yaş ve üzeri	44	4,063	1,183		

* $p < .05$

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin yaşına göre Hayat Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitim Tutumları ölçeğinin tamamında ($t = -2,165$; $p < .05$), Tercih alt boyutunda ($t = -2,453$; $p < .05$) ve Öğreticilik alt boyutunda ($t = -2,300$; $p < .05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 23 yaş ve üzeri öğrencilerin ölçeğe verdikleri puan ortalamalarının hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik tutumlarının 18-22 yaş aralığındaki öğrencilere göre daha fazla olduğu, dolayısıyla daha olumlu tutumlara sahip olduğu görülmektedir. Bu yüzden geleneksel yaş aralığı dışındaki 23 yaş ve üzeri öğrencilerin uzaktan eğitimi bilinçli olarak tercih ettiği ve dolayısıyla uzaktan eğitime yönelik tutumlarının da daha olumlu olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitim öğrencilerinin medeni duruma göre hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan t-testi analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Medeni Duruma Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Medeni Durum	N	\bar{x}	SS	t testi	
					t	p
Ölçeğin Tamamı	Bekâr	86	3,645	0,933	-,689	,493
	Evli	16	3,824	1,052		
Tercih	Bekâr	86	3,810	1,244	-1,102	,273
	Evli	16	4,188	1,339		
Öğreticilik	Bekâr	86	3,680	1,005	-,988	,326
	Evli	16	3,958	1,187		
Karşılaştırma	Bekâr	86	3,500	0,830	-,445	,657
	Evli	16	3,604	1,013		
Katılım	Bekâr	86	3,797	1,273	-,136	,892
	Evli	16	3,844	1,297		

* $p < .05$

Tablo 6 incelendiğinde, ölçeğin tamamında ve alt boyutlarında evli öğrencilerin bekâr öğrencilere göre daha yüksek ortalama puana sahip olduğu görülmüş; ancak ölçeğin tamamı

ve alt boyutları incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$). Uzaktan eğitim öğrencilerinin çalışma durumuna göre hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan t-testi analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Durumuna Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Çalışma Durumu	N	\bar{x}	SS	t testi	
					t	p
Ölçeğin Tamamı	Çalışıyorum	41	3,804	0,985	1,139	,257
	Çalışmıyorum	61	3,586	0,923		
Tercih	Çalışıyorum	41	4,049	1,301	1,182	,240
	Çalışmıyorum	61	3,749	1,227		
Öğreticilik	Çalışıyorum	41	3,907	1,056	1,471	,144
	Çalışmıyorum	61	3,601	1,009		
Karşılaştırma	Çalışıyorum	41	3,613	0,933	,929	,355
	Çalışmıyorum	61	3,452	0,802		
Katılım	Çalışıyorum	41	3,896	1,330	,601	,550
	Çalışmıyorum	61	3,742	1,236		

* $p<.05$

Tablo 7 incelendiğinde, ölçeğin tamamında ve alt boyutlarında çalışan öğrencilerin çalışmayan öğrencilere göre daha yüksek ortalama puana sahip olduğu görülmüş; ancak ölçeğin tamamı ve alt boyutları incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$).

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, uzaktan eğitim öğrencilerinin hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik tutumları incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre hem geleneksel yaş aralığında olan hem de yetişkin öğrencilerin uzaktan eğitim programlarını tercih ettiği ve bu programlara katılım gösterdiği söylenebilir. Aynı zamanda çalışan öğrencilerin de uzaktan eğitimi tercih ettiği ve bu sistemde öğrenci profilinin demografik olarak heterojen bir yapıya sahip olduğu ifade edilebilir. Yapılan çalışmalar açık ve uzaktan öğrenmeyi çoğunlukla çalışan yetişkin öğrenenlere hitap ettiğini göstermektedir (Demiray, 2013; Gümüş ve Fırat, 2016). Uzaktan eğitimi deneyimleme imkânı bulan ve çalışmanın katılımcılarını oluşturan öğrencilerin hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik geliştirdikleri genel tutumları ve tercih, öğreticilik, karşılaştırma ve katılım alt boyutları özelinde incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, kullanılan ölçeğin tamamında ve bu dört alt boyutunda öğrencilerin hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik geliştirdikleri tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir. Uzaktan eğitimin bireylerin kendi yaşam tarzlarına uygun olması, kendi hızında öğrenme imkânı sunması gibi avantajları sayesinde öğrencilerin uzaktan eğitimi tercih etme noktasında tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin, deneyim sahibi oldukları için uzaktan eğitime karşı olumlu bir bakış açısına sahip olduğu ve uzaktan eğitimi öğrenme için önemli bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir. Ayrıca öğrenciler, uzaktan eğitimin hayat boyu öğrenme etkinliklerinin kalitesini artırdığını ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığını düşünmektedir. Bu nedenlerle öğrencilerin uzaktan eğitimi öğretici bulduklarını söylemek mümkündür. Yüz yüze eğitimlerle ve diğer etkinliklerle karşılaştırıldığında öğrenciler uzaktan eğitimi daha ilgi çekici, güvenilir ve etkin bir sistem olarak görmektedir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitime katılım konusunda da olumlu

tutumlarına sahip olduğu söylenebilir. Çalışma kapsamında elde edilen bu sonuç Marjerison vd. (2020)'nin ve Tekinarslan (2008)'in öğrencilerin uzaktan eğitime karşı genel olarak olumlu bir tutum içinde olduklarını öne süren araştırmaları ile tutarlıdır. Aynı zamanda Çocuk ve Çekici (2020), üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ortalamanın biraz üzerinde; Yıldız (2016) formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını orta düzeyde; Yenilmez vd. (2017) ise öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını da orta düzeyde bulmuştur. Bunun yanı sıra Sarıkaya ve Şakiroğlu (2021) Türkçe öğretmeni adaylarının web tabanlı eğitime yönelik tutumlarını ve Yakar ve Yıldırım Yakar (2021) ise eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarını kararsız düzeyde bulmuştur. Ayrıca uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutumların belirlendiği çalışmalar da mevcuttur (Barış, 2015; Kaban, 2021). Bu çalışmalar daha çok örgün öğretim kapsamında yüz yüze öğrenim gören öğrenciler ile yapılmıştır. Ancak uzaktan eğitim yapısı gereği geleneksel eğitimden oldukça farklıdır. Örgün eğitim öğrencileri, yükseköğretim kademesine gelene kadar eğitimlerinin neredeyse tamamını geleneksel yüz yüze eğitimle almakta ve yükseköğretimde ise mevcut müfredatları kapsamında belirli dersleri uzaktan eğitim yöntemiyle almaktadır. Ancak uzaktan eğitim ile ders alma konusunda hazırbulunuşluklarının olmaması veya içsel motivasyonlarının düşük olması öğrencilerin tutumlarını da olumsuz etkileyebilmektedir. Uzaktan eğitim öğrencileri açısından ele alındığında ise bilinçli bir tercih ile uzaktan eğitim programlarına yerleştikleri için tutumlarının olumlu olması beklenen bir sonuçtur.

Çalışmada ayrıca, uzaktan eğitim öğrencilerinin hayat boyu öğrenme çerçevesinde uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet, yaş, medeni durum ve çalışma durumu açısından farklılıkların anlamlı olup olmadığı incelenmiştir. Ölçeğin tamamında ve Tercih ve Öğreticilik alt boyutlarında sadece yaşa göre anlamlı farklılık olduğu ve bu farklılaşmaların 23 yaş ve üzeri öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalar, yetişkin öğrencilerin ev-iş-aile gibi çeşitli sorumluluklarının olması nedeniyle uzaktan eğitimi tercih ettiklerini göstermektedir (Baturay ve Bay, 2009; Çivril, Aruğaslan ve Özaydın Özkara, 2018; Gümüş ve Fırat, 2016). Çalışmanın bulguları, Öneri Uzun vd. (2020)'nin üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmanın sonuçları ile tutarlıdır. Araştırmacılar çalışmalarında 25 yaş ve üzeri üniversite öğrencilerinin, uzaktan eğitime yönelik tutumlarının diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre daha olumlu olduğu sonucunu bulmuşlardır. Benzer şekilde Tekinarslan (2008), 26 yaş üzeri öğrenenlerin genç öğrencilere göre internet tabanlı öğrenmeyi daha olumlu değerlendirdiğini ifade etmiştir. Yıldız (2016) ise öğrencilerin genel uzaktan eğitim tutumları açısından 20-25 yaş ile 31-35 yaş grupları arasında 20-25 yaş lehinde anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla değişmesi, bilginin genişlemesi ve yayılması gibi nedenlerle bireylerin sahip olduğu kişisel veya mesleki bilgiler bir süre sonra yetersiz kalmakta ve bu yüzden bireyler bilgilerini sürekli güncelleme ihtiyacı duymaktadır. Bu durum bireylerin yetişkinlik dönemindeki yaşlarda da yükseköğretime katılmalarını önemli ölçüde etkilemektedir. Dolayısıyla bu çalışmada 23 yaş ve üzeri yaş grubuna dâhil olan yetişkin öğrencilerin ek sorumlulukları da olduğu düşünüldüğünde eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak esnek ve erişilebilir bir eğitim fırsatı sunması nedeniyle uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu olması beklenen bir durumdur.

Bu çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumuna göre ölçeğin tamamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu sonuçla uyumlu olarak cinsiyet açısından incelendiğinde; Barış (2015),

Yıldız (2016), Öneri Uzun vd. (2020) ve Yakar ve Yıldırım Yakar (2021) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada cinsiyet ile uzaktan eğitim tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Ayrıca erkeklerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kızlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Kaban, 2021; Sarıkaya ve Şakiroğlu, 2021; Tekinarslan, 2008; Yenilmez vd., 2017). Çalışma durumu açısından incelendiğinde ise Benhima (2021), yarı zamanlı öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının, hem eğitim alma hem de çalışma olanağı sağlaması sebebiyle daha olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Tekinarslan (2008), çalışan uzaktan öğrenenlerin, çalışmayan öğrenenlere göre internet tabanlı öğrenmeye yönelik çok daha olumlu tutum düzeylerine sahip olduğunu ve medeni duruma göre de evli öğrenenlerin bekâr öğrenenlere göre benzer tutumlara sahip olduğunu bulmuştur. Bu çalışma uzaktan eğitimde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Hayat boyu öğrenme kapsamındaki çalışmaların, farklı eğitim kademelerindeki öğrencilere, çalışan gruplara yapılması uzaktan eğitim literatürüne katkı sağlayacaktır. Ayrıca nitel araştırma yöntemleri ile uzaktan eğitim öğrencilerinin tutumlarını incelemenin daha derinlemesine bulguları ortaya koyacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alharthi, M. (2020). Students' attitudes toward the use of technology in online courses. *International Journal of Technology in Education (IJTE)*, 3(1), 14-23.
- Aykış, F. (2021). Hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitim tutum ölçeği geliştirme (Tıpta uzmanlık tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği Kliniği, İzmir.
- Aruğaslan, E. ve Uysal, M. (2021). Participation profiles of adult undergraduate students in Turkey. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11, 313-327.
- Barış, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Baturay, M. ve Bay, Ö. F. (2009). Uzaktan öğretimi tercih eden öğrencilerin demografik özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 17-26.
- Benhima, M. (2021). Moroccan english department student attitudes towards the use of distance education during COVID-19: Moulay Ismail University as a case study. *International Journal of Information and Communication Technology Education (IJICTE)*, 17(3), 105-122.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Veri analizi el kitabı* (9.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çivril, H. , Aruğaslan, E. ve Özyaydın Özkara, B. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 39-59.
- Çocuk, H. E. ve Çekici, Y. E. (2020). Investigation of attitudes of university students towards Turkish language course and distance education. *Asian Journal of Education and Training*, 6(2), 261-266.
- Demiray, E. (2013). Uzaktan eğitim ve kadın eğitiminde uzaktan eğitimin önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 155-168.
- Drennan, J., Kennedy, J. ve Pisarski, A. (2005). Factors affecting student attitudes toward flexible online learning in management education. *Journal of Educational Research*, 98(6), 331-338.

- Eurydice. (2000). Lifelong learning: The contribution of education systems in the Member States of the European Union. Brussels.
- Gümüş, M. ve Fırat, M. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmenin tercih edilme nedenlerinin belirlenmesi. *AUAd*, 2(4), 158-168.
- Inoue, Y. (2007). *Online education for lifelong learning*. Hershey, PA: Information Science Publishing.
- Kaban, A. (2021). University students' attitudes towards distance education. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 5(3), 311-322.
- Karaca, Y. ve Ilkim, M. (2021). Investigation of the attitudes distance education of the faculty of sport science students in the covid-19 period. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22(4), 114-129.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Kışla, T. (2016). Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 258 - 271.
- Marjerison, R. K., Rahman, J. M. ve Li, Z. (2020). Students' attitudes towards distance education: A comparative study between Sino-foreign cooperative universities and typical universities in China. *Journal of Instructional Pedagogies*, 25.
- Öneri Uzun, G., Çakıcı Eş, A. ve Evram, G. (2020). Examination of attitudes of university students in distance education according to some variables. *Near East University Online Journal of Education*, 3(2), 104-115.
- Sarikaya, B. ve Şakiroğlu, Y. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının web tabanlı öğretime yönelik tutumları. *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 89-108.
- Tekinarslan, E. (2008). Attitudes of Turkish distance learners toward internet based learning: An investigation depending on demographical characteristics. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 9(1), 67-84.
- Yakar, L. ve Yıldırım Yakar, Z. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının ve e-öğrenmeye hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-21.
- Yenilmez, K., Balbağ, M. Z. ve Turgut, M. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.